

artsen. Tegen den winter zal vermoedelijk een ontwerp voor den Bondsraad gereed zijn. Als belangrijke wijziging komt daarbij in aanmerking de invoering der sociale geneeskunde als examenvak (*Allg. med. Centralz.*).

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE BIJZONDERE STRAFGEVANGENIS TE SCHEVENINGEN.

In het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* van 19 Juli is afgedrukt een voordracht over „de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen”, die de heer DEKNATEL gehouden heeft voor de afdeling Leiden der Ned. maatschappij tot bevordering der geneeskunst in November 1912. Daar in die voordracht enkele zaken vermeld worden in verband met het rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik, die — voor zoover wij ze hier kunnen beoordeelen — niet geheel juist zijn, acht ik het dienstig een enkele opmerking daarover te maken.

Bovenaan op bldz. 163 wordt medegedeeld, dat van de 90 patiënten, die in 1912 wegens psychische stoornissen door den heer DEKNATEL werden verpleegd, 12 geëvacueerd zijn naar het rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik. Onmiddellijk daarop daarop laat hij volgen: „het aantal patiënten, die uit de *gevangenissen*¹⁾ naar het krankzinnigenwezen overgingen is hiermede tot $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{4}$ gedaald”. Toen ik dat las, was ik wel een weinig verwonderd. Wij hadden hier die sterke vermindering van overplaatsing van krankzinnigen uit de gevangenissen naar het rijkskrankzinnigengesticht niet opgemerkt. Bij raadpleging van de betreffende statistiek zag ik, dat die verwondering gegrond was; in 1911 waren 35 gevangenen naar het rijkskrankzinnigengesticht getransporteerd, in 1912 29. Dat is zeer zeker een daling, maar niet tot $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{4}$. Of die geringe daling voor 1912 met de opening van de bijzondere strafgevangenis in Scheveningen in verband staat, is — gegeven de niet onbelangrijke schommelingen van voorafgaande jaren — niet bewezen, zelfs niet waarschijnlijk. Het verschil tusschen de jaren 1912 en 1911 is minder groot dan bijv. tusschen de jaren 1906 en 1907. Het eerste „belangrijke resultaat”, dat met de opening van de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen zou zijn bereikt, kan derhalve niet als bijzonder belangrijk worden aangemerkt.

Het „tweede belangrijke resultaat”, dat het euvel der heen- en weezendingen tusschen gevangenis en krankzinnigengesticht is opgehouden, bleek mij bij onderzoek slechts hierin te bestaan, dat in 1909 16, in 1910 6, in 1911 10, in 1912 6 verpleegden de terugreis naar hun gevangenis hadden gemaakt en in 1913 op dit oogenblik reeds 6.

Wat het derde gevolg (zonder de qualificatie: belangrijk) betreft, dat geen gevaarlijke patiënt blijvend van de gevangenis naar het krankzinnigenwezen is overgegaan en slechts één tijdelijk in Medemblik vertoefde, kan men twisten over de vraag wat blijvend, wat tijdelijk en wat gevaarlijk is. Dit staat echter vast, dat in 1912 26 gevangenen in Medemblik werden opgenomen en dat thans nog een kleine tiental gevangenen hier wordt verpleegd. De gevaarlijkheid van de krankzinnigen wordt zeer verschillend beoordeeld. In Medemblik zijn wij niet gewoon spoedig van gevaarlijk te spreken. Een vrij groot aantal patiënten zijn niet van hier naar andere gestichten overgeplaatst en van zusterinrichtingen weer in Medemblik teruggeplaatst, omdat elders hun gevaarlijkheid zoo hoog werd aangeslagen, dat hun verpleging daar niet wel mogelijk werd geacht. In het Rijks-krankzinnigengesticht daarentegen behoeften meestal geen bijzondere maatregelen ten hunnen opzichte te worden genomen. Ik wil

¹⁾ De cursiveering is van mij.

dan ook de paar verpleegden, waarover de heer DEKNATEL spreekt, niet gevaarlijk noemen, noch hun gevaarlijkheid ontkennen, maar, om den lezer zelf een denkbeeld te kunnen laten vormen van den aard der lijdens, die nu eens niet uit de gevangnissen in het algemeen komen, maar in de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen thuis-hooren, zal ik slechts zeer kort de geschiedenis mededeelen van een paar hunner.

Verpleegde X., geboren Nov. 1875, opgenomen 9 Sept. 1911 uit de Rijksstrafgevangenis te 's Hertogenbosch. O. m. 15-maal veroordeeld wegens wederspanning, insubordinatie, mishandeling, vernieling en mishandeling, zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebbende. In de gevangenis was patiënt opgewonden, uiterst prikkelbaar, hij sloeg soms alles stuk of was agressief tegen het bewakend personeel. In Medemblik werkte hij spoedig geregeld in den tuin en werd hersteld ontslagen en Nov. 1911 overgebracht naar de Rijksstrafgevangenis te *Scheveningen*, die intusschen geopend was. Jan. 1912 wordt hij wederom in Medemblik opgenomen. De inlichtingen luidden, dat patiënt agressief was, hij vernielde glaswerk, vloekte en schold, verscheurde kleding en inventaris, moest geïsoleerd worden. In April 1912 werd hij overgeplaatst naar een ander krankzinnigengesticht, vanwaar hij spoedig in Scheveningen terugkeerde. In Juni 1912 volgt nogmaals opname in het Rijkskrankzinnigengesticht. In Scheveningen met den tuinman werkend, kwam plotseling bij patiënt een driftbui, waarbij hij den tuinman met schop en grasschaar bedreigde. Deze kon zich gelukkig redden. Van dag tot dag gaf hij de grootste moeilijkheden. In het Rijkskrankzinnigengesticht is patiënt met uitzondering van enkele kortdurende en weinig beteekenende driftbuien, rustig, tevreden en meegaand. Hij werkt zonder eenige moeilijkheid steeds vlijtig en geregeld maandenlang eerst in den tuin, thans op het land.

2. Patiënt Y, geboren Juni 1889, veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf wegens diefstal. Opgenomen 16 Maart 1911 uit de Bijzondere strafgevangenis te 's-Hertogenbosch. Volgens de inlichtingen heeft hij zeer sterk misdadige neigingen en antisociale eigenschappen. Hij is impulsief, opvliegend en voor elkeen gevaarlijk. Hij verwondde een bewaarder en een medegevangene zeer ernstig met een mes. Ook in het krankzinnigengesticht deed hij zich kennen als een impulsieve driftkop. Hij wordt overgeplaatst naar een ander krankzinnigengesticht den 13den April 1911. Den 4den Mei d.a.v. was hij reeds in het Rijkskrankzinnigengesticht terug met het oog op zijn groote gevaarlijkheid, die zijn verpleging elders onmogelijk maakte. De straf expireerde 16 Sept. 1911. Psychotische verschijnselen, die patiënt's langer verblijf in het krankzinnigengesticht wettigden, waren er niet en den 11den Nov. 1911 werd hij overgebracht naar de gevangenis te Haarlem tot het ondergaan van een nieuwe straf van 2 jaar, waartoe hij wegens mishandeling veroordeeld was. 4 Mei 1912 wordt hij opgenomen in het Rijkskrankzinnigengesticht uit de Bijzondere Strafgevangenis te Scheveningen. In de Bijzondere Strafgevangenis was hij aanvankelijk rustig, had later dagelijks ongemotiveerde driftbuien, waarin hij medeverpleegden en verplegers aanvalt. Vernielde aldaar met een nachtkastje de paneelen van zijn slaapvertrek. Daar het volgens de inlichtingen liet aanzien, dat patiënt noch in de cel, noch in de gemeenschappelijke zaal zou kunnen blijven, werd hij naar Medemblik geëvacueerd, waar nu geschieden moet wat in Scheveningen niet kon: afzonderlijke of gemeenschappelijke verpleging. 12 Nov. 1912 gaat „patiënt” naar de Bijzondere Strafgevangenis te Scheveningen terug, 10 Febr. 1913 is hij al weer in Medemblik, waar hij heden nog vertoeft. Na 14 dagen wordt omtrent dezen verpleegde verklaard, dat hij gedurende zijn verblijf in het Rijkskrankzinnigengesticht geen verschijnselen vertoonde, die voldoende grond geven voor het aannemen van eenigen vorm van krankzinnigheid.

Zouden de verpleegden X en Y niet nogmaals naar de Bijzondere Strafgevangenis terugkeeren?

Ten aanzien van deze beide verpleegden, is de Bijzondere Strafgevangenis te Scheve-

ningen al even onvoldoende gebleken als die te 's-Hertogenbosch. De heer DEKNATEL geeft toe, dat ten aanzien van één patiënt verschil van gevoelen kan bestaan ten aanzien van de vraag waar hij behoort: in gevangenis of krankzinnigengesticht. Die gestichtsartsen, die een voldoende tijd met crimineele krankzinnigen en krankzinnige crimineelen in aanraking zijn geweest, zullen me toestemmen, dat een dergelijke „patiënt” — over wien twijfel door een gevangenis-arts wordt toegestaan ten aanzien van de plaats waar hij verpleegd moet worden — niet behoort in een krankzinnigengesticht en zolang een bijzondere strafgevangenis een dergelijken lijder naar een krankzinnigengesticht moet zenden, is dat een bewijs, dat we er met die bijzondere gevangenis nog niet zijn waar we wezen moeten.

„Wanneer wij bedenken, hoe de toestand voor enkele jaren te Medemblik was (wij kennen dien uit de meesterlijke beschrijving van dr. KAT), dan kan men gerust zeggen, dat het resultaat zeer bevredigend kan genoemd worden”. Aldus staat in de laatste alinea bldz. 163. Mij ontgaat geheel het logisch verband tusschen het eerste en het laatste deel van dezen zin. Sedert wanneer maakt men een vergelijking tusschen een gevangenis en een krankzinnigengesticht? Hoe een toestand in het Rijkskrankzinnigengesticht (de beschrijving van dr. KAT dateert van 1906) aangevoerd kan worden om daarmee het „zeer bevredigende” van het in 1912 in de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen bereikte resultaat te bevestigen, is mij niet duidelijk. Als tegenstelling tusschen de slechte resultaten in Medemblik en het zeer bevredigend resultaat in Scheveningen, moet de aanhaling van dr. KAT's beschrijving zekerlijk de „oordeelkundige behandeling in een daartoe geschikte omgeving” in een des te schitterender licht stellen. Of die ervaring van slechts één jaar den heer DEKNATEL recht geeft tot het aanslaan van een jubeltoon, ik betwijfel het. Laat mij ten slotte nog mededeelen, dat het artikel van dr. KAT al zeer weinig met de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen te maken had en dat daarin gewezen werd op de moeilijkheden, die men ondervindt als de verpleging van „Medemblikkers” plaats moet hebben in een overvuld en ongeschikt gesticht. Ik kan dr. DEKNATEL de verzekering geven, dat die moeilijkheden verminderten, zoodra voor enkele jaren door overplaatsingen naar andere krankzinnigengestichten de overbevolking in Medemblik niet meer in die vroegere mate bestond en dat de opening van de bijzondere strafgevangenis te Scheveningen daarop niet den geringsten invloed heeft uitgeoefend.

Medemblik, 26 Juli 1913.

J. M. REITSEMA.

BRIEFWISSELING.

INTERNATIONAAL GENEESKUNDIG CONGRES TE LONDEN
6—12 AUGUSTUS.

Het Nederlandsch nationaal comité voor het internationaal geneeskundig congres heeft gedurende de congresweek de beschikking over een lokaal in de *Royal school of Art*.

De Nederlandsche deelnemers aan het congres worden verzocht dit lokaal als hun tehuis te beschouwen. Zij zullen er te allen tijde welkom zijn.

P. K. PEL.

H. BURGER.